

Domov>Sodni postopki>Civilne zadeve>Katero sodišče je pristojno

Katero sodišče je pristojno

Estonija

1 Ali se moram obrniti na redno civilno sodišče ali na specializirano sodišče (na primer delovno sodišče)?

Civilne zadeve spadajo v pristojnost okrajnih sodišč (*maakohus*). Okrajna sodišča obravnavajo civilne zadeve kot sodišča prve stopnje. Civilne zadeve zajemajo zelo raznovrstna področja in vključujejo spore, ki izhajajo iz raznih pogodb in obveznosti, družinske in nasledstvene zadeve, spore glede stvarnih pravic, spore glede dejavnosti in upravljanja podjetij in nepridobitnih združenj, stečajne zadeve in vprašanja glede delovnega prava. Za začetek civilne zadeve je treba pri okrajnem sodišču vložiti tožbeni zahtevek. V takem tožbenem zahtevku morajo biti navedeni oseba, zoper katero se zahtevek uveljavlja, predmet in razlog zahtevka (tj. pravna podlaga) ter dokazi, na katerih temelji zahtevek.

Postopke v civilnih zadevah ureja [zakonik o civilnem postopku](#).

Čeprav v Estoniji ni specializiranih sodišč, se lahko nekateri spori pred uveljavljanjem pravice do vložitve pravnega sredstva pri sodišču predložijo izvensodnim odborom.

Delovne spore lahko na primer rešuje [odbor za delovne spore](#) (*töövaidluskomisjon*). Ta odbor je neodvisni predsodni organ, ki rešuje posamezne delovne spore. Nanj se lahko obrnejo delojemalci in delodajalci, pri čemer jim ni treba plačati državnih taks. Reševanje delovnih sporov prek odbora za delovne spore ureja [zakon o reševanju delovnih sporov](#). Postopek v odboru za delovne spore ni obvezen predsodni postopek. Sklep odbora za delovne spore, ki je začel veljati, je za stranke postopka zavezujoč. Odboru za delovne spore se lahko v reševanje predložijo naslednji spori, ki izhajajo iz delovnega razmerja: (1) delovni spor, ki izhaja iz delovnega razmerja med delojemalcem in delodajalcem, registriranim v Estoniji, ali tujim delodajalcem, ki posluje v Estoniji prek podružnice, ali iz priprave na tako delovno razmerje (posamezni delovni spor); (2) delovni spor, ki izhaja iz člena 7 zakona o delovnih pogojih zaposlenih, napotenih v Estonijo, med zaposlenim, napotenim v Estonijo, in njegovim delodajalcem (posamezni delovni spor); (3) kolektivni delovni spor, ki izhaja iz izvajanja kolektivne pogodbe (kolektivni delovni spor). Odbor za delovne spore ne rešuje sporov o odškodnini zaradi okvare zdravja, telesne poškodbe ali smrti zaradi nezgode pri delu ali poklicne bolezni. V vlogi, predloženi odboru za delovne spore, je treba navesti okoliščine, ki so pomembne za spor. Pri izpodbijanju odpovedi pogodbe o zaposlitvi je na primer treba navesti čas odpovedi in razlog za odpoved. Opisati je treba naravo nesoglasja med strankama, tj. česa delojemalec ali delodajalec ni storil ali kaj je storil nezakonito. Vse izjave in zahtevke bo treba utemeljiti, zato je treba vključiti vse okoliščine, podprte z listinskimi dokazi (pogodba o zaposlitvi, medsebojni dogovori ali korespondenca med delojemalcem in delodajalcem itd.), ali kakršna koli sklicevanja na druge dokaze in priče. Te listinske dokaze, s katerimi je utemeljen zahtevek delojemalca ali delodajalca, je treba priložiti ob predložitvi vloge. Če vložnik meni, da je treba na sestanek povabiti pričo, mora vloga vsebovati ime in naslov priče. Zahtevke, ki izhajajo iz pogodbe med potrošnikom in trgovcem, lahko obravnava [odbor za potrošniške spore](#) (*tarbijavaidluste komisjon*). Reševanje potrošniških sporov prek tega odbora ureja [zakon o varstvu potrošnikov](#). Odbor za potrošniške spore je pristojen za reševanje domačih in čezmejnih potrošniških sporov, ki izhajajo iz pogodb med potrošniki in trgovci ter jih začne potrošnik, če je ena od strank v sporu trgovec, ki ima sedež v Republiki Estoniji. Odbor za potrošniške spore je pristojen tudi za reševanje sporov v zvezi s škodo, nastalo zaradi proizvoda iz napako, če je škoda mogoče določiti. Če je nastanek škode ugotovljen, vendar njenega natančnega zneska ni mogoče določiti, na primer pri nedenarni škodi ali škodi, ki bo nastala v prihodnosti, znesek odškodnine določi sodišče. Odbor ne rešuje sporov v zvezi z opravljanjem negospodarskih storitev splošnega pomena, izobraževalnimi storitvami, ki jih izvajajo pravne osebe javnega prava, zdravstvenimi storitvami, ki jih zdravstveni delavci zagotavljajo pacientom z namenom ocenjevanja, ohranjanja ali povrnitve njihovega zdravja, ali v zvezi s predpisovanjem, izdajanjem ali dobavo zdravil in medicinskih pripomočkov. Odbor tudi ne rešuje sporov, če zahtevek izhaja iz smrti, telesne poškodbe ali okvare zdravja, ali sporov, za katere je postopek reševanja določen z drugimi zakoni. Navedene spore rešuje pristojna institucija ali sodišče. Postopek v odboru za potrošniške spore ni obvezen predsodni postopek. Seznam trgovcev, ki niso upoštevali sklepov odbora, je objavljen na spletišču organa za varstvo potrošnikov in tehničnega regulatornega organa. Če stranke ne soglašajo s sklepom odbora ali ga ne upoštevajo, se lahko isti spor predloži v obravnavo okrajnemu sodišču. Spore iz najemnega razmerja lahko rešuje odbor za spore iz najemnega razmerja, katerega postopke ureja [zakon o reševanju sporov iz najemnega razmerja](#) (*üürivaidluse lahendamise seadus*). Odbor za spore iz najemnega razmerja je lahko oblikovan kot neodvisen organ lokalne uprave, ki rešuje spore iz najemnega razmerja. Odbori za spore iz najemnega razmerja ne rešujejo sporov, ki vključujejo finančne zahtevke nad 3 200 EUR. Postopek v odboru za spore iz najemnega razmerja ni obvezen predsodni postopek. Po začetku veljavnosti sklepa odbora za spore iz najemnega razmerja stranke pri sodišču ne smejo vložiti istega zahtevka na isti podlagi, sklep odbora za spore iz najemnega razmerja, ki je začel veljati, pa je za stranke zavezujoč.

2 Kako lahko izvem, na katero sodišče naj se obrnem, kadar so pristojna redna civilna sodišča (tj. sodišča, ki so pristojna za take zadeve)?

Da bi izvedeli, katero sodišče je pristojno za obravnavanje zadeve, je treba poznati načela sodne pristojnosti. Sodna pristojnost je razdeljena na tri področja: (1) splošna pristojnost, ki je odvisna od kraja stalnega prebivališča osebe, (2) izbira pristojnost in (3) izključna pristojnost (glej oddelek 2.2).

2.1 Ali obstaja razlika med nižjimi in višjimi rednimi civilnimi sodišči (npr. okrožna sodišča kot nižja sodišča in regionalna sodišča kot višja sodišča) in če je tako, katero sodišče je pristojno za mojo zadevo?

Sodišča nižjih in višjih stopenj se razlikujejo, ker so v estonskem sodnem sistemu tri stopnje.

Okrajna sodišča (*maakohus*) kot sodišča prve stopnje obravnavajo vse civilne zadeve. Z zakonom se lahko določi, da nekatere vrste zadev obravnavajo samo nekatera okrajna sodišča, če se s tem pospeši reševanje zadev ali drugače zagotovi večja učinkovitost postopka.

Okrožno sodišče (*ringkonnakohus*) presoja odločbe, ki jih v civilnih zadevah izdajo okrajna sodišča v njegovi krajevni pristojnosti, na podlagi pritožb zoper odločbe in sodbe. Okrožno sodišče odloča tudi v drugih zadevah, za katere je pristojno po zakonu.

Vrhovno sodišče (*Riigikohus*) presoja odločbe, ki jih v civilnih zadevah izdajo okrožna sodišča, na podlagi kasacijskih pritožb in pritožb zoper sodbe. Odloča tudi o zahtevah za presojo pravnomočnih sodnih odločb, v zadevah, določenih z zakonom, imenuje sodišče z ustrezno pristojnostjo za odločitev o zadevi ter odloča o drugih zadevah, za katere je pristojno po zakonu. Vrhovno sodišče ima tudi funkcijo ustavnega sodišča v Estoniji.

O zadevi najprej odloča okrajno sodišče kot sodišče prve stopnje, ki nato izda sodbo. Če oseba ugotovi, da sodba sodišča prve stopnje temelji na kršitvi zakonske določbe ali da bi morala biti sodba v pritožbenem postopku zaradi okoliščin in dokazov, ki jih je treba upoštevati v pritožbenem postopku, drugačna od sodbe, ki jo je izdalo sodišče prve stopnje, ima zakonsko pravico do vložitve pritožbe pri višjem sodišču, in sicer okrožnem sodišču. Okrožna sodišča so sodišča druge stopnje in torej na podlagi pritožb zoper sodbe presojuje odločbe, ki so jih izdala okrajna in upravna sodišča. Okrožno sodišče o civilnih zadevah odloča v okviru kolegija – o pritožbi odloči senat treh sodnikov.

Vrhovno sodišče je sodišče najvišje stopnje. Vrhovno sodišče presoja odločbe, ki jih v civilnih zadevah izdajo okrožna sodišča, na podlagi kasacijskih pritožb in pritožb zoper sodbe. Odloča tudi o zahtevah za presojo pravnomočnih sodnih odločb, v zadevah, določenih z zakonom, imenuje sodišče z ustrežno pristojnostjo za odločitev o zadevi ter odloča o drugih zadevah, za katere je pristojno po zakonu. Kasacija se nanaša na vložitev pritožbe zoper sodbo sodišča, ki še ni pravnomočna zaradi pravnih vprašanj, in presojo navedene tožbe na višjem sodišču brez ponovne preučitve dejstev. Presoja sodnih odločb se nanaša na ponovno preučitev odločb in sodb, ki so že pravnomočne, v zadevah, v katerih so se pojavile nove okoliščine, in na podlagi vloge stranke v postopku.

Udeleženec v pritožbenem postopku lahko zoper sodbo okrožnega sodišča vloži pritožbo pri vrhovnem sodišču, če je okrožno sodišče bistveno kršilo določbo procesnega prava ali nepravilno uporabilo določbo materialnega prava. V tožbi pri vrhovnem sodišču lahko udeleženec v postopku izvaja procesne akte ter vlaga predloge in vloge le prek odvetnika. V postopku v zadevah na podlagi vloge pri vrhovnem sodišču lahko udeleženec v postopku izvaja procesne akte ter vlaga predloge in vloge osebno ali prek odvetnika. Vrhovno sodišče sprejme kasacijsko pritožbo, če je ta skladna z zakonskimi zahtevami, če je bila vložena pravočasno in če:

(1) je okrožno sodišče v svoji sodbi očitno nepravilno uporabilo določbo materialnega prava in bi nepravilna uporaba take določbe lahko povzročila nepravilnost sodbe;

(2) je okrožno sodišče pri razsojanju bistveno kršilo določbo procesnega prava in bi to lahko povzročilo nepravilnost sodbe.

Poleg tega vrhovno sodišče sprejme zadevo, če bi bila obravnava kasacijske pritožbe temeljnega pomena za zagotavljanje pravne varnosti in oblikovanje enotne sodne prakse ali nadaljnji razvoj prava.

2.2 Krajevna pristojnost (je sodišče v mestu A ali mestu B pristojno za mojo zadevo?)

Sodna pristojnost je pravica in obveznost osebe, da svoje procesne pravice uresničuje pri zadevnem sodišču. Sodna pristojnost je splošna, izbirna ali izključna.

Splošno pristojno sodišče je sodišče, pri katerem se lahko vložijo tožbe zoper osebo in izvedejo druga procesna dejanja v zvezi z osebo, razen če je z zakonom določeno, da se lahko tožba vloži ali dejanje izvede pri drugem sodišču.

Izbirno pristojno sodišče je sodišče, pri katerem se lahko tako kot pri sodišču splošne pristojnosti vložijo tožbe zoper osebo in izvedejo druga procesna dejanja v zvezi z osebo. To na primer pomeni, da se lahko tožba v zvezi z lastninskim zahtevkom zoper fizično osebo vloži tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju njenega kraja dolgotrajnejšega prebivališča. Če oseba živi v tujini, se lahko tožba v zvezi z lastninskim zahtevkom zoper to osebo vloži tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju, kjer je premoženje, v zvezi s katerim je vložen zahtevek, ali pri sodišču, ki je pristojno na območju, kjer je drugo premoženje osebe.

Izključno pristojno sodišče je edino sodišče, na katero se je mogoče obrniti za odločitev o civilni zadevi. Pristojnost v zadevah na podlagi vloge je izključna, razen če je z zakonom določeno drugače. Izključna pristojnost se lahko določi na primer na podlagi kraja nepremičnine, kraja poslovanja pravne osebe itd.

2.2.1 Splošno pravilo krajevne pristojnosti

Tožba zoper fizično osebo se lahko vloži pri sodišču, ki je pristojno na območju njenega stalnega prebivališča, tožba zoper pravno osebo pa se lahko vloži pri sodišču, ki je pristojno na območju njenega sedeža. Če stalno prebivališče fizične osebe ni znano, se lahko tožba zoper osebo vloži pri sodišču, ki je pristojno na območju njenega zadnjega znanega stalnega prebivališča.

2.2.2 Izjeme od splošnega pravila

Tožba zoper državljana Republike Estonije, ki živi v tujini in v zvezi s katerim se uporablja ekstraterritorialnost, ali zoper državljana Republike Estonije, ki kot javni uslužbenec dela v tujini, se lahko vloži pri sodišču, ki je pristojno na območju zadnjega stalnega prebivališča te osebe v Estoniji. Če oseba ni imela stalnega prebivališča v Estoniji, se lahko tožba zoper to osebo vloži pri okrajnem sodišču v Harjuju (*Harju Maakohus*). Tožba zoper Republiko Estonijo ali lokalni organ se lahko vloži pri sodišču, ki je pristojno na območju sedeža zadevnega državnega ali lokalnega organa. Če državnega organa ni mogoče določiti, se tožba vloži pri okrajnem sodišču v Harjuju. Če lokalnega organa ni mogoče določiti, se tožba vloži pri sodišču, ki je pristojno na območju sedeža podeželske občine ali mestne uprave.

Tožnik lahko tožbo zoper Republiko Estonijo in lokalno organ vloži tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju njegovega stalnega prebivališča.

2.2.2.1 Kdaj lahko izbiram med sodiščem v kraju stalnega prebivališča toženca (sodišče, ki ga določa splošno pravilo) in drugimi sodišči?

V primerih, določenih z zakonom, se lahko poleg sodišča splošne pristojnosti izbere sodišče, pri katerem se lahko vložijo tožbe zoper osebo in izvedejo druga procesna dejanja v zvezi z osebo.

Sodna pristojnost na podlagi kraja začasnega prebivališča – tožba v zvezi z lastninskim zahtevkom zoper fizično osebo se lahko vloži tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju njenega začasnega prebivališča, če oseba v tem kraju živi dlje zaradi zaposlitve ali službenega razmerja, študija ali drugega takega razloga.

Sodna pristojnost na podlagi kraja poslovanja – tožba v zvezi z gospodarskimi ali poklicnimi dejavnostmi toženca se lahko vloži tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju njegovega kraja poslovanja.

Sodna pristojnost na podlagi sedeža pravne osebe – pravna oseba, ki temelji na članstvu, vključno z družbo, ali član, partner ali delničar te pravne osebe lahko vloži tožbo, ki izhaja iz članstva ali deleža, zoper člana, partnerja ali delničarja pravne osebe tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju sedeža pravne osebe.

Sodna pristojnost na podlagi lokacije premoženja – če ima oseba stalno prebivališče ali sedež v tujini, se lahko tožba, ki vključuje lastninski zahtevek, zoper navedeno osebo vloži pri sodišču, ki je pristojno na območju, kjer je premoženje, v zvezi s katerim je vložen zahtevek, ali pri sodišču, ki je pristojno na območju, kjer je drugo premoženje osebe. Če je bilo premoženje vpisano v javni register, se lahko tožba vloži pri sodišču, ki je pristojno na območju registra, v katerega je vpisano premoženje. Če se premoženje zahteva na podlagi obligacijskega prava, se lahko tožba vloži pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča ali sedeža dolžnika. Če je terjatev zavarovana s premoženjem, se lahko tožba vloži pri sodišču, ki je pristojno na območju lokacije premoženja, uporabljenega za zavarovanje.

Sodna pristojnost v primeru tožbe, ki vključuje terjatev, zavarovano s hipoteko ali obremenjeno s stvarnim bremenom – tožba v zvezi s terjatvijo, zavarovano s hipoteko ali obremenjeno s stvarnim bremenom, ali druga tožba, ki vključuje podobno terjatev, se lahko vloži pri sodišču, ki je pristojno na območju, kjer je nepremičnina, če je dolжник lastnik vpisane nepremičnine, zavarovane s hipoteko ali obremenjene s stvarnim bremenom.

Sodna pristojnost v primeru tožbe, ki izhaja iz lastništva stanovanja – tožba zoper lastnika stanovanja, ki izhaja iz pravnega razmerja v zvezi z lastništvom stanovanja, se lahko vloži tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju, kjer je nepremičnina, ki je predmet lastništva stanovanja.

Sodna pristojnost na podlagi kraja izpolnitve pogodbe – tožba, ki izhaja iz pogodbe, ali tožba za ugotavljanje neveljavnosti pogodbe se lahko vloži tudi pri sodišču, ki je pristojno v kraju, kjer je treba izpolniti sporno pogodbeno obveznost. V primeru pogodbe o prodaji premičnine se za kraj izpolnitve obveznosti šteje kraj, v katerem je bila premičnina predana ali bi morala biti predana kupcu, v primeru pogodbe o zagotovitvi storitve pa kraj, v katerem je bila storitev

opravljena ali bi morala biti opravljena. V drugih primerih se za kraj izpolnitve obveznosti šteje kraj poslovanja ali, če tega ni, stalno prebivališče ali sedež dolžnika. Te določbe se uporabljajo le, če se stranki nista dogovorili drugače.

Sodna pristojnost na podlagi stalnega prebivališča potrošnika – potrošnik lahko tožbo, ki izhaja iz pogodbe ali razmerja iz členov 35, 46, 52, 208(4), 379, 402, 635(4), 709, 734 in 866 **obligacijskega zakona** (*võlaõigusseadus*), ali tožbo, ki izhaja iz druge pogodbe, sklenjene s podjetjem, ki ima sedež ali kraj poslovanja v Estoniji, vložiti tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča potrošnika. Zgoraj navedeno ne velja za tožbe, ki izhajajo iz pogodb o prevozu.

Sodna pristojnost v primeru tožbe, ki izhaja iz zavarovalne pogodbe – imetnik police, upravičenec ali druga oseba, ki ima od zavarovalca pravico zahtevati izpolnitev na podlagi zavarovalne pogodbe, lahko tožbo zoper zavarovalca, ki izhaja iz zavarovalne pogodbe, vložiti tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča ali sedeža osebe. V primeru zavarovanja odgovornosti ali zavarovanja stavbe, nepremičnine ali premičnine skupaj s stavbo ali nepremičnino se lahko tožba zoper zavarovalca vložiti tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju kraja dejanja ali dogodka, zaradi katerega je nastala škoda, ali kraja, v katerem je bila škoda povzročena.

Sodna pristojnost v primeru tožbe, ki izhaja iz pogodbe o pravicah intelektualne lastnine – tožba, ki izhaja iz pogodbe o prenosu predmeta avtorskih pravic, sorodnih pravic ali pravic industrijske lastnine ali licenčne pogodbe, ali tožba za ugotovitev neveljavnosti take pogodbe se lahko vložiti tudi pri okrajnem sodišču v Harjuju.

Sodna pristojnost na podlagi stalnega prebivališča ali kraja zaposlitve delavca – delavec lahko tožbo, ki izhaja iz pogodbe o zaposlitvi, vložiti tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju njegovega stalnega prebivališča ali kraja zaposlitve.

Sodna pristojnost v primeru tožbe, ki izhaja iz menice ali čeka – tožba, ki izhaja iz menice ali čeka, se lahko vložiti tudi pri sodišču, ki je pristojno v kraju plačila menice ali čeka.

Sodna pristojnost v primeru tožbe, ki izhaja iz kaznivega dejanja povzročitve škode – tožba za odškodnino zaradi kaznivega dejanja povzročitve škode se lahko vložiti pri sodišču, ki je pristojno na območju kraja dejanja ali dogodka, zaradi katerega je nastala škoda, ali kraja, v katerem je bila škoda povzročena.

Sodna pristojnost v primeru tožbe, ki izhaja iz pomorske terjatve, reševalne operacije ali pogodbe o reševanju – tožba, ki izhaja iz ene ali več pomorskih terjatev, določenih v **zakonu o pomorskem stvarnem pravu** (*laeva asjaõigusseadus*), se lahko vložiti tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju lokacije ladje toženca ali matičnega pristanišča ladje. Tožba, ki izhaja iz reševalne operacije ali pogodbe o reševanju, se lahko vložiti tudi pri sodišču, ki je pristojno v kraju, kjer je bila reševalna operacija izvedena.

Sodna pristojnost v primeru tožbe glede delitev zapuščine – tožba, namenjena določitvi pravice do dedovanja, terjatev dediča do zapustnika, terjatev na podlagi zapuščinske ali nasledstvene pogodbe ali zahteva za nujni delež ali delitev zapuščine se lahko vložiti tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča zapustnika ob njegovi smrti. Če je bil zapustnik državljan Republike Estonije, vendar ob smrti ni imel stalnega prebivališča v Estoniji, se lahko tožba vložiti tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju zadnjega stalnega prebivališča zapustnika v Estoniji. Če zapustnik ni imel stalnega prebivališča v Estoniji, se lahko tožba vložiti pri okrajnem sodišču v Harjuju (*Harju Maakohus*).

Tožba zoper sotožence in več tožb zoper enega samega toženca – tožba zoper več tožencev se lahko vložiti pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča ali sedeža enega od tožencev po izbiri tožnika. Če bo zoper enega toženca vloženi več tožb na podlagi istega dejstva, se lahko vse tožbe vložijo pri sodišču, pri katerem bi bilo mogoče vložiti tožbo v zvezi z enim zahtevkom ali nekaterimi zahtevki, ki izhajajo iz istega dejstva.

Sodna pristojnost v primeru nasprotne tožbe in tožbe tretje osebe s samostojnim zahtevkom – nasprotna tožba se lahko vložiti pri sodišču, pri katerem je bila vložena prvotna tožba, če so izpolnjeni pogoji za vložitev nasprotne tožbe in ta ne spada v izključno pristojnost ter če ni ugotovljeno, da zadeve take vrste presoja le določeno okrajno sodišče. To velja tudi, če bi bilo treba na podlagi splošnih določb nasprotno tožbo vložiti pri tujem sodišču.

Tožba tretje osebe s samostojnim zahtevkom se lahko vložiti pri sodišču, ki obravnava glavno tožbo.

Sodna pristojnost v stečajnem postopku – tožba, ki se nanaša na stečajni postopek ali stečajno maso, zoper stečajnika, stečajnega upravitelja ali člana stečajnega odbora, vključno s tožbo za izključitev premoženja iz stečajne mase, se lahko vložiti pri sodišču, ki je razglasilo stečaj. Tudi tožba za priznanje terjatve se lahko vložiti pri sodišču, ki je razglasilo stečaj. Stečajnik lahko pri tem sodišču vložiti tudi tožbo v zvezi s stečajno maso, vključno s tožbo za izterjavo. Če je za zadevo sočasno pristojnih več estonskih sodišč, ima vložnik pravico izbrati sodišče, pri katerem bo vložil vlogo. V takih primerih o zadevi odloča sodišče, ki je prvo prejelo vlogo.

Če je tožba vložena pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča ali sedeža toženca, ali pri sodišču s izključno pristojnostjo, se zadeva obravnava v sodni palači, katere krajevna pristojnost vključuje stalno prebivališče ali sedež toženca ali kraj, glede na katerega je določena izključna pristojnost. Če je več krajev, uporabljenih za določitev pristojnosti, v krajevni pristojnosti enega samega okrajnega sodišča, vendar na območjih delovanja več sodnih palač, tožnik izbere sodno palačo, v kateri se bo zadeva obravnavala. Če je tožnik ne izbere, sodišče določi, kje se bo zadeva obravnavala. Geografska območja pristojnosti in storitvena področja sodišč so natančneje določena v **zakonu o sodiščih**.

2.2.2.2 Kdaj moram izbrati drugo sodišče namesto sodišča v kraju stalnega prebivališča toženca (sodišče, ki ga določa splošno pravilo)?

V primerih, določenih z zakonom, je sodna pristojnost izključna. Izključno pristojno sodišče je edino sodišče, na katero se je mogoče obrniti za odločitev o civilni zadevi.

(1) *Sodna pristojnost na podlagi lokacije nepremičnine* – pri sodišču, ki je pristojno na območju lokacije nepremičnine, se vložiti tožba za naslednjimi predmeti: zahtevki v zvezi s priznanjem obstoja lastniške pravice, omejene stvarne pravice ali obremenitve z drugo stvarno pravico v zvezi z nepremičninami ali priznanjem neobstoja takih pravic ali obremenitev ali zahtevki v zvezi z drugimi pravicami na nepremičninah;

določitev meja ali delitev nepremičnine;

varstvo imetja nepremičnine;

zahtevki v zvezi s stvarno pravico, ki izhaja iz etažne lastnine;

zahtevki v zvezi s prisilno izvršbo na nepremičnino;

zahtevki, ki izhajajo iz pogodbe o zakupu ali pogodbe o poslovnem zakupu v zvezi z nepremičninami ali druge pogodbe o uporabi nepremičnin na podlagi obligacijskega zakona ali iz veljavnosti takih pogodb.

Tožba v zvezi s stvarno služnostjo, stvarnim bremenom ali predkupno pravico se vložiti pri sodišču, ki je pristojno na območju, kjer je službeča ali obremenjena nepremičnina.

(2) *Zahtevek za prenehanje uporabe standardnih pogojev* – tožba za prenehanje uporabe nepoštenega standardnega pogoja ali za prenehanje in umik priporočila pogoja s strani osebe, ki priporoča uporabo pogoja (člen 45 obligacijskega zakona), se vložiti pri sodišču, ki je pristojno v kraju poslovanja toženca, ali če tega ni, pri sodišču, ki je pristojno v kraju stalnega prebivališča ali sedeža toženca. Če toženec nima kraja poslovanja, stalnega prebivališča ali sedeža v Estoniji, se tožba vložiti pri sodišču s krajevno pristojnostjo na območju, kjer se je standardni pogoj uporabljal.

(3) *Sodna pristojnost za zadevo za razglasitev ničnosti odločbe organa pravne osebe ali ugotovitev njene neveljavnosti* – tožba za razglasitev ničnosti odločbe organa pravne osebe ali ugotovitev njene neveljavnosti se vložiti pri sodišču, ki je pristojno na območju sedeža pravne osebe.

(4) *Sodna pristojnost v zakonskih sporih*

Zakonski spori se štejejo za civilne zadeve, v katerih se odloča o tožbah, katerih predmet je:

razveza zakonske zveze;
razveljavitev zakonske zveze;
ugotovitev obstoja ali neobstoja zakonske zveze;
delitev skupnega premoženja ali drugi zahtevki iz lastniškega razmerja med zakoncema;
drugi zahtevki iz zakonskega razmerja, ki jih en zakonec vložijo zoper drugega.

Estonsko sodišče je pristojno za odločanje v zakonskem sporu, če:

je vsaj eden od zakoncev državljan Republike Estonije ali je bil državljan ob sklenitvi zakonske zveze;

imata oba zakonca stalno prebivališče v Estoniji;

je stalno prebivališče enega od zakoncev v Estoniji, razen če sodba, ki bi bila izdana, očitno ne bi bila priznana v državah državljanstva enega ali drugega zakonca.

V zakonskem sporu, o katerem mora odločiti estonsko sodišče, se tožba vložijo pri sodišču, ki je pristojno na območju skupnega stalnega prebivališča zakoncev, ali če tega ni, pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča toženca. Če stalno prebivališče toženca ni v Estoniji, se tožba vložijo pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča skupnega mladoletnega otroka zakoncev, če pa ta nimata skupnega mladoletnega otroka, pa pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča tožnika.

Če je bila za premoženje odsotne osebe določena hramba, ker je ta oseba pogrešana, ali če je bil osebi dodeljen skrbnik zaradi njene omejene poslovne sposobnosti ali če je bila osebi naložena zaporna kazen, se lahko tožba za razvezo zakonske zveze zoper tako osebo vložijo tudi pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča tožnika.

(5) *Sodna pristojnost v primeru ugotavljanja očetovstva/materinstva in preživljanja* – ugotavljanje očetovstva/materinstva je civilna zadeva, v kateri se odloča o tožbi za ugotovitev očetovstva/materinstva ali s katero se izpodbija vpis v zvezi s staršem v rojstni list otroka ali register prebivalstva. Estonsko sodišče lahko odloča o sporu v zvezi z ugotavljanjem očetovstva/materinstva, če je vsaj ena od strank državljan Republike Estonije ali če ima vsaj ena od strank stalno prebivališče v Estoniji. V sporu v zvezi z ugotavljanjem očetovstva/materinstva, o katerem mora odločiti estonsko sodišče, se tožba vložijo pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča otroka. Če stalno prebivališče otroka ni v Estoniji, se tožba vložijo pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča toženca. Če stalno prebivališče toženca ni v Estoniji, se tožba vložijo pri sodišču, ki je pristojno na območju stalnega prebivališča tožnika.

Te določbe se uporabljajo tudi v sporih v zvezi s preživljanjem. Spor v zvezi s preživljanjem je civilna zadeva, v kateri se odloči o tožbi, s katero se zahteva:

izpolnjevanje zakonsko določene obveznosti očeta ali matere za preživljanje mladoletnega otroka;

izpolnjevanje obveznosti preživljanja med staršema;

izpolnjevanje obveznosti preživljanja med zakoncema;

izpolnjevanje druge zakonsko določene obveznosti preživljanja.

(6) *Pristojnost v zadevah na podlagi vloge*

Pristojnost v zadevah na podlagi vloge je izključna, razen če je z zakonom določeno drugače.

Hitri postopek za izdajo plačilnega naloga – hitri postopek za izdajo plačilnega naloga se opravi v oddelku za plačilne naloge v sodni palači v Haapsaluju okrajnega sodišča v Pärnuju (*Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja*). Za začetek hitrega postopka za izdajo plačilnega naloga v zvezi z zahtevkom za podporo ali zahtevkom za plačilo dolga se lahko vzpostavi stik z oddelkom za plačilne naloge pri okrajnem sodišču prek spletišča <https://www.e-toimik.ee/>. Hitri postopek za izdajo plačilnega naloga se ne uporablja za zahtevke, ki presegajo 6 400 EUR (zahtevki za plačilo dolga); ta znesek zajema glavne in stranske terjatve. Podobno se hitri postopek ne uporabi, če zahtevana podpora presega 1,5-kratnik minimalne stopnje podpore. Leta 2020 1,5-kratnik minimalne stopnje podpore znaša 438 EUR mesečno. Hitri postopek za izdajo plačilnega naloga se ne uporablja niti, če v otrokovem rojstnem listu dolžnik ni naveden kot oče ali mati zadevnega otroka.

Razglasitev osebe za mrtvo in ugotovitev časa smrti – estonsko sodišče lahko osebo razglasi za mrtvo in ugotovi čas smrti, če: (1) je bila pogrešana oseba v času, ko je bila nazadnje opažena, državljan Republike Estonije ali je imela v tem času stalno prebivališče v Estoniji; (2) za estonsko sodišče obstaja drug pravni interes za razglasitev osebe za mrtvo ali ugotovitev časa njene smrti.

Predlog za razglasitev osebe za mrtvo in ugotovitev časa njene smrti se vložijo pri sodišču zadnjega stalnega prebivališča pogrešane osebe. Če je oseba postala pogrešana v zvezi z brodolomom, registriranim v Estoniji, se predlog vložijo pri sodišču domačega pristanišča ladje. V drugih primerih se predlog za razglasitev osebe za mrtvo ali ugotovitev časa njene smrti vložijo pri sodišču stalnega prebivališča ali sedeža vložnika. Če stalno prebivališče ali sedež vložnika ni v Estoniji, se predlog vložijo pri okrajnem sodišču v Harjuju. Predlog za spremembo časa smrti ali razveljavitev razglasitve smrti se vložijo pri sodišču, ki je ugotovilo čas smrti oziroma razglasilo osebo za mrtvo.

Skrbniške zadeve – skrbniška zadeva je zadeva, povezana z imenovanjem skrbnika za osebo, ali druga zadeva v zvezi s skrbništvom. Estonsko sodišče lahko odloča v skrbniški zadevi, če: (1) je oseba, ki potrebuje skrbništvo, ali oseba v skrbništvu državljan Republike Estonije ali ima stalno prebivališče v Estoniji; (2) oseba, ki potrebuje skrbništvo, ali oseba v skrbništvu potrebuje varstvo estonskega sodišča iz drugega razloga, vključno s primeri, v katerih je premoženje osebe v Estoniji.

Skrbnika v Estoniji ni treba imenovati, če imata estonsko sodišče in sodišče tuje države enako pristojnost za določitev skrbništva in je bil skrbnik že imenovan v tujih državah ali tuje sodišče vodi postopke za imenovanje skrbništva, če se lahko za odločbo tujega sodišča predpostavlja, da bo priznana v Estoniji, in če je neimenovanje skrbnika v Estoniji v interesu osebe, ki potrebuje skrbništvo.

V skrbniški zadevi odloča sodišče stalnega prebivališča osebe, ki potrebuje skrbništvo. O imenovanju otrokovega skrbnika pred njegovim rojstvom odloča sodišče stalnega prebivališča matere. Če se določitev skrbništva zahteva za brate ali sestre, ki stalno ali začasno prebivajo na območju krajevne pristojnosti več sodišč, skrbnika imenuje sodišče stalnega prebivališča najmlajšega otroka. Če v takem primeru skrbniški postopek že poteka na sodišču, v skrbniški zadevi odloči zadevno sodišče. Če oseba, ki potrebuje skrbništvo, nima stalnega prebivališča v Estoniji ali če stalnega prebivališča ni mogoče ugotoviti, lahko v zadevi odloča sodišče, na območju krajevne pristojnosti katerega se zahteva varstvo osebe ali njenega premoženja, ali okrajno sodišče v Harjuju. V zadevi, povezani z osebo v skrbništvu ali njenim premoženjem, odloča sodišče, ki je imenovalo skrbnika. Kadar obstaja utemeljen razlog, lahko v taki zadevi odloča tudi sodišče stalnega prebivališča osebe v skrbništvu ali sodišče v kraju premoženja take osebe.

Namestitve osebe v zaprto ustanovo – v zadevi v zvezi z namestitvijo osebe v zaprto ustanovo odloča sodišče, ki je imenovalo skrbnika za osebo, ali sodišče, ki vodi postopek v skrbniški zadevi. V drugih primerih v takih zadevah odloča sodišče, na območju krajevne pristojnosti katerega je zaprta ustanova. V zadevi lahko odloča tudi sodišče, ki je uporabilo začasno pravno varstvo.

Začasno pravno varstvo v zadevi lahko uporabi vsako sodišče, na območju krajevne pristojnosti katerega je treba uporabiti zadevni ukrep. V drugih zadevah, povezanih z namestitvijo osebe v zaprto ustanovo, vključno z zadevami glede začasne prekinitve ali prenehanja namestitve osebe v zaprti ustanovi in zadevami glede sprememb obdobja namestitve, odloča sodišče, ki je odločilo o namestitvi osebe v zaprto ustanovo.

Določitev hrambe premoženja odsotne osebe – v zadevi glede določitve hrambe premoženja odsotne osebe odloča sodišče stalnega prebivališča odsotne osebe. Če odsotna oseba v Estoniji nima stalnega prebivališča, v zadevi glede določitve hrambe premoženja odsotne osebe odloča sodišče v kraju premoženja, katerega hramba se zahteva. V drugih zadevah, povezanih z določitvijo hrambe premoženja odsotne osebe, vključno z zadevami glede prenehanja hrambe in spremembe upravitelja in njegovih dolžnosti, odloča sodišče, ki je imenovalo upravitelja.

Posvojitvev – v posvojitveni zadevi lahko odloča estonsko sodišče, če je posvojitelj, eden od zakoncev, ki želi otroka posvojiti, ali otrok državljan Republike Estonije ali če je stalno prebivališča posvojitelja, enega od zakoncev, ki želi otroka posvojiti, ali otroka v Estoniji. Predlog za posvojitvev se vložijo pri sodišču stalnega prebivališča posvojenca. Če posvojenec nima stalnega prebivališča v Republiki Estoniji, se predlog vložijo pri okrajnem sodišču v Harjuju. V zadevi glede razglasitve posvojitvev za neveljavno odloča sodišče, ki je odločilo o posvojitvi.

Razširitev poslovne sposobnosti mladoletnika – v zadevi glede razširitve poslovne sposobnosti mladoletnika lahko odloča estonsko sodišče, če je mladoletnik državljan Republike Estonije ali če ima stalno prebivališče v Estoniji. Predlog za razširitev poslovne sposobnosti mladoletnika ali predlog za razveljavitev odločbe o razširitvi poslovne sposobnosti mladoletnika se vložijo pri sodišču stalnega prebivališča mladoletnika. Če mladoletnik nima stalnega prebivališča v Republiki Estoniji, se predlog vložijo pri okrajnem sodišču v Harjuju.

Ugotavljanje očetovstva/materinstva in izpodbijanje vpisa v zvezi s staršem po smrti osebe – če oseba zahteva ugotovitev očetovstva/materinstva osebe, ki je mrtva, ali če oseba izpodbija vpis v zvezi s staršem v rojstni list otroka ali register prebivalstva po smrti osebe, ki je kot starš vpisana v rojstni list ali register prebivalstva, se zadevni predlog vložijo pri sodišču zadnjega stalnega prebivališča osebe, za katero se zahteva ugotovitev očetovstva/materinstva ali v zvezi s katero se izpodbija vpis v rojstni list ali register prebivalstva. Če zadnje znano stalno prebivališče osebe ni bilo v Estoniji ali če je stalno prebivališče neznano, se predlog vložijo pri okrajnem sodišču v Harjuju.

Druge družinske zadeve na podlagi vloge – določbe v zvezi s skrbniškimi zadevami se uporabljajo za druge družinske zadeve na podlagi vloge, razen če zakon določa drugače ali če se tako zahteva zaradi narava zadeve. V zadevi na podlagi vloge, povezani s pravnim razmerjem med zakoncem ali razvezanima zakoncema, odloča sodišče s krajevno pristojnostjo v kraju skupnega stalnega prebivališča zakoncev oziroma zadnjega skupnega prebivališča zakoncev. Če zakonca nista imela skupnega stalnega prebivališča v Estoniji ali če nobeden od zakoncev trenutno nima stalnega prebivališča na območju pristojnosti sodišča njunega zadnjega stalnega prebivališča, v zadevi odloča sodišče stalnega prebivališča zakonca, katerega pravice bi bile zahtevano sodbo omejene. Če stalno prebivališče navedenega zakonca ni v Estoniji ali stalnega prebivališča ni mogoče ugotoviti, v zadevi odloča sodišče stalnega prebivališča vložnika. Če sodne pristojnosti ni mogoče določiti, v zadevi odloča okrajno sodišče v Harjuju. Začasno pravno varstvo v družinski zadevi na podlagi vloge lahko uporabi vsako sodišče, na območju krajevne pristojnosti katerega je treba uporabiti zadevni ukrep.

Uporaba ukrepov upravljanja zapuščine – estonsko sodišče lahko uporabi ukrepe za upravljanje zapuščine v Estoniji ne glede na državo, katere zakonodaja se uporablja za dedovanje, in državo, katere organ ali uradnik je v skladu s splošno pristojnostjo pristojen za vodenje postopka o zapuščini. Ukrepe upravljanja zapuščine uporabi sodišče v kraju uvedbe zapuščinskega postopka. Če se zapuščinski postopek uvede v tuji državi, zapuščina pa je v Estoniji, lahko ukrepe upravljanja zapuščine uporabi sodišče v kraju zapuščine.

Sodna pristojnost v zadevah odpoklica – predlog za razglasitev neveljavnosti vrednostnega papirja se vložijo pri sodišču v kraju odkupa vrednostnega papirja, v primeru odsotnosti kraja odkupa pa v skladu s splošno sodno pristojnostjo, kot se uporablja za izdajatelja vrednostnega papirja. Predlog za začetek postopka odpoklica za izključitev pravic lastnika nepremičnine vložijo posestnik nepremičnine v skladu s določbami člena 124 **zakona o stvarnem pravu** (*asjaõigusseadus*) pri sodišču, na območju krajevne pristojnosti katerega je nepremičnina. V primeru iz člena 13 **zakona o pomorskem stvarnem pravu** upravičena oseba vložijo predlog za začetek postopka odpoklica za izključitev pravic lastnika ladje pri okrajnem sodišču v Harjuju. Predlog za začetek postopka odpoklica za izključitev pravic neznanega hipotekarnega upnika (člen 331 **zakona o stvarnem pravu**) vložijo lastnik obremenjene nepremičnine pri sodišču, na območju krajevne pristojnosti katerega je obremenjena nepremičnina. Predlog za izključitev pravic neznanega pomorskega hipotekarnega upnika ali zastavnega upnika vložijo lastnik obremenjene ladje ali lastnik zastavljenega predmeta, obremenjenega z registriranim zavarovanjem premoženja, v skladu s členom 59 **zakona o pomorskem stvarnem pravu** pri okrajnem sodišču v Harjuju.

Sodna pristojnost v zadevah na podlagi vloge v zvezi s pravnimi osebami zasebnega prava – v zadevah, razen registracijskih zadev, na podlagi vloge, ki se nanašajo na dejavnosti podjetja, neprofitnega združenja in fundacije, vključno z zadevami, povezanimi z imenovanjem nadomestnega člana uprave ali nadzornega sveta, revizorja, revizorja za poseben revizijski pregled in upravitelja, ter zadevami, povezanimi s določitvijo zneska nadomestila za družbenike ali delničarje podjetja, odloča sodišče sedeža pravne osebe ali podružnice tujega podjetja.

Zadeve glede lastništva stanovanja in skupnega lastništva – v zadevi na podlagi vloge glede lastništva stanovanja ali skupnega lastništva odloča sodišče v kraju nepremičnine.

Zadeve glede dostopa do javne ceste in dopuščanja cevovodnega omrežja sistemov za izboljšanje zemljišč ter komunalne infrastrukture – v zadevah glede dostopa do javne ceste in dopuščanja cevovodnega omrežja sistemov za izboljšanje zemljišč ter komunalne infrastrukture odloča sodišče v kraju nepremičnine, od katere se zahteva dostop do javne ceste oziroma za katero se zahteva gradnja cevovodnega omrežja za izboljšanje zemljišč oziroma na kateri je komunalna infrastruktura.

Zadeve glede priznanja, razglasitve izvršljivosti in izvršitve odločb sodišč tujih držav – predlog za priznanje in razglasitev izvršljivosti odločbe sodišča tuje države, predlog za zavrnitev priznanja ali izvršitve ali prekinitev izvršitve ali drug predlog v izvršilnem postopku se vložijo glede na stalno prebivališče ali sedež dolžnika ali pri sodišču, na območju krajevne pristojnosti katerega se zahteva izvajanje izvršilnega postopka, razen če je v zakonodaji ali mednarodnem sporazumu določeno drugače.

Zadeve glede razglasitve sporazuma o poravnavi, doseženega na podlagi pravnega postopka, za izvršljivega – sporazum o poravnavi, dosežen na podlagi pravnega postopka iz člena 14(1) **zakona o pravnem postopku** (*lepitusseadus*), razglasi za izvršljivega sodišče, na območju krajevne pristojnosti katerega je pravni postopek potekal.

Zadeve glede priznanja in razglasitve izvršljivosti odločb arbitražnih sodišč – predlogi za priznanje in razglasitev izvršljivosti odločb arbitražnih sodišč, izdanih v Estoniji, ali odločb arbitražnih sodišč tujih držav ter predlogi za zavrnitev njihovega priznanja ali izvršitve se vložijo pri okrajnem sodišču v Pärnuju (*Pärnu Maakohus*). Predlog za prekinitev izvršitve odločbe arbitražnega sodišča tuje države ali drug predlog v izvršilnem postopku se vložijo glede na stalno prebivališče ali sedež dolžnika ali pri sodišču, na območju krajevne pristojnosti katerega se zahteva izvajanje izvršilnega postopka, razen če je v zakonodaji ali mednarodnem sporazumu določeno drugače. Če je ena od strank sporazuma v arbitražnem postopku potrošnik, se predlog za priznanje in razglasitev izvršljivosti arbitražne odločbe ali predlog za zavrnitev priznanja ali izvršitve arbitražne odločbe vložijo pri sodišču s krajevno pristojnostjo v kraju arbitražnega postopka.

Zadeve na podlagi vloge se obravnavajo v sodni palači, katere krajevna pristojnost vključuje kraj, ki se je uporabil za določitev pristojnosti. Če so različni kraji, ki so se uporabili za določitev pristojnosti, v krajevni pristojnosti enega samega okrajnega sodišča, vendar na območjih delovanja več sodnih palač, sodišče določi, kje se bo zadeva obravnavala.

Geografska območja pristojnosti in storitvena področja sodišč so natančneje določena v **zakonu o sodiščih**.

2.2.2.3 Ali lahko stranki izbereta sodišče, ki običajno ne bi bilo pristojno?

Sodišče lahko obravnava tudi zadevo v skladu s sodno pristojnostjo v zadevah, v katerih pristojnost tega sodišča določa sporazum med strankama, spor pa se nanaša na gospodarske ali poklicne dejavnosti obeh strank ali pa se nanaša na gospodarske ali poklicne dejavnosti ene stranke, druga stranka pa je država, lokalni organ ali druga pravna oseba javnega prava ali pa sta obe stranki pravni osebi javnega prava.

Sporazum o sodni pristojnosti se lahko sklene tudi, če stalno prebivališče ali sedež ene ali obeh strank ni v Estoniji.

Ne glede na zgoraj navedeno se sporazum o sodni pristojnost uporablja tudi, če:

(1) je bil tak sporazum dosežen po nastanku spora;

(2) je bil sklenjen dogovor o sodni pristojnosti v primeru, ko nasprotna stranka začne uporabljati ali prenese kraj poslovanja ali sedež v tujo državo po začetku veljavnosti sporazuma, ali če stalno prebivališče, kraj poslovanja ali sedež nasprotne stranke v času vložitve tožbe ni znan.

Sodna pristojnost, določena s sporazumom, je izključna, razen če sta se stranki dogovorili drugače.

Sodišče prve stopnje lahko z odločbo zadevo predloži drugemu sodišču prve stopnje, če stranki vložita skupni predlog za tako predložitev pred prvo obravnavo ali, v pisnem postopku, pred iztekom obdobja za predložitev stališč.

3 Kako lahko izvem, na katero sodišče naj se obrnem, kadar so pristojna specializirana sodišča?

V Estoniji ni specializiranih sodišč.

Sorodne povezave

[Sodni sistem](#)

Zadnja posodobitev: 17/09/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.